

PRVÁ SLOHA

MARLEYHO DUCH

Začnem tým, že Marley je mŕtvy. O tom niet pochyb. Úmrt-ný list podpísal farár, kostolník, pohrebník a najbližší pozostalý. Podpísal ho Scrooge a Scroogeovo meno poznali aj na burze, keď on niečo potvrdil podpisom, tak to sedelo.

Starý Marley je mŕtvy ako klinec v bráne.

Pozor! Nehovorím z vlastnej skúsenosti, že na klinci v bráne je niečo mimoriadne mŕtve. Podľa mňa najmŕtvejšia vec medzi železiarskymi výrobkami je skôr klinec do truhly. Ale v tomto prirovnaní je múdrosť našich predkov a ja, obyčajný smrteľník, nesmiem naň siahnuť, lebo inak je s krajinou koniec. Preto mi dovoľte dôrazne zopakovať, že Marley je mŕtvy ako klinec v bráne.

Naozaj Scrooge vedel, že Marley zomrel? Prirodzene. Ako by nevedel? Scrooge a Marley boli spoločníkmi, ani neviem koľko rokov. Scrooge bol vykonávateľom Marleyho závetu, správcom jeho pozostalosti, na Scroogea prešli Marleyho práva, Scrooge zdedil jeho hnutelný majetok; bol jeho jediným priateľom a trúchliacim pozostalým. Ale ani táto smutná udalosť Scroogea nezlomila, aj v deň pohrebu sa zaskvel ako šikovný obchodník a na priateľovu počesť iste urobil celkom slušný obchod.

Spomenul som Marleyho pohreb, a tak som sa dostal opäť k začiatku rozprávania. Niet pochyb o tom, že Marley je mŕtvy. Na toto nesmieme zabúdať, inakšie by na príbehu, ktorý sa chystám vyrozprávať, nebolo nič zvláštne. Keby sme neverili, že Hamletov otec zomrel pred začiatkom hry, nebola by jeho nočná prechádzka po vlastných hradbách za silného východného vetra o nič čudnejšia ako správanie hociktorého iného postaršieho pána, ktorý by sa po zotmení vybral na nejaké vetristé miesto, napríklad na Cintorín svätého Pavla, len aby vyburcoval svojho pomäteného syna.

Scrooge ani nedal vymazať meno starého Marleyho z firemnej tabule. A tak ešte po mnohých rokoch nad vchodom do ich kancelárie stálo: Scrooge a Marley. Podnik bol všeobecne známy ako Scrooge a Marley. Noví zákazníci Scroogea niekedy menovali Scroogeom a niekedy Marleyom; sám reagoval na obe mená rovnako. Akoby to bolo jedno.

Ach, Scrooge! Ako ten vedel priprieť ľudí! Vyžmýkal z nich poslednú kvapku, vytriasol posledný groš – bol to starý lakomec, chamtivý, nenásytný vydriduch. Tvrdý a ostrý ako kremeň, z ktorého ani oceľ nevykreše hrejivú iskru; odľud, starajúci sa len o seba a uzavretý ako v ulite. Od ľadového vnútra stuhli črty jeho starej tváre, líca sa mu zbrázdili, špičku nosa mal ošľahnutú, krok meravý, oči zapálené, tenké pery mu zosineli a hlas znel zachrípnuto. Scroogeovu hlavu, obočie i pichľavú bradu pokrývala ľadová inovať. Chlad vanul z neho ustavične, aj v letných horúčavách

bolo v jeho kancelárii ako v ľadovni, a cez Vianoce mráz v ňom nepoľavil ani o jediný stupeň.

Teplé povetrie ani chlad na Scroogea nepôsobili. Nič ho nezohrialo, v studenej zime sa nezachvel. Vietor nemohol byť ostrejší, ako bol on, snehová fujavica nemohla byť krutejšia a nijaký lejak neľútostnejší. Nečas naňho neplatil. Hustý dážď i sneh, veľké krupobitie i plušť ešte nad Scroogeom vynikali, lebo na rozdiel od neho mohli sa pýšiť svojou štedrosťou.

Na ulici sa nik nepotešil, keď ho stretol, a neprihovoril sa mu: „Milý pán Scrooge, ako sa máte! Kedy sa k nám prídete pozrieť?“ Žobráci nepoprosili Scroogea o almužnu, nijaké dieťa k nemu nepribehlo s otázkou, koľko je hodín, v živote sa ho nik nespýtal na cestu. Podľa všetkého ho poznali ešte aj psy vodiace slepcov, lebo len čo ho zbadali, ťahali svojich pánov pod bránu a do dvora a potom vrteli chvostmi, akoby chceli povedať: „Radšej nevidieť, ako mať oči zloducha, môj slepý pán!“

Lenže mylilo to Scroogea? Práve naopak, vyhovovalo mu to. Cítil sa vo svojom živle, celkom rád si prerážal cestu hustými zástupmi a výhražne odbíjal všetky ľudské city.

Na Vianoce, popoludní toho najkrajšieho dňa z celého roka, sedel Scrooge vo svojej kancelárii zahĺbený do práce. Vonku bolo chladno, sychravo, nepríjemne a ešte aj padala hmla. Scrooge počul, ako dychčia ľudia prechádzajúci cez dvor, počul, ako sa pästami bijú v prsia a dupocú po dlažbe, aby sa zahriali. Zmrákal sa, hoci mestské hodiny odbili len tri popoludní; celý deň bolo pošmúrno a horiace sviece v oblokoch okolitých kancelárií mihotavo vystupovali z hnedého pozadia ako červenasté škvrny. Všetkými škárami i kľúčovou dierkou prenikala do miestnosti hmla, ktorá tak zhustla, že domy na druhej strane úzkeho dvorčeka budili dojem čírych preludov. Kto pozoroval, ako ten zlovestný mrak klesá k zemi a všetko zastiera, mohol sa nazdávať, že niekde nablízku príroda chystá poriadnu búrku.